

בית אהרן

מסכת גיטין

פרק ראשון המביא גט

ד"ב ע"א ברש"י ד"ס לרי"ך. ושלוח זה הבטל עשאו שלוח להולכה, דליכא למימר בשלוח קבלה, דאז מהגרשת במדעי כשקיבל השליח את הגט ואין כאן נתינת הגט בא"י כמ"ס הר"ן וכל המפרשים, ואי"ל דאכתי טקי גם בשליח קבלה וכגון שא"ל לא מהגרש עד דאיייתימי לנ"ר שלוני, דהא סוף סוף כי מייתי לב"ד מהגרשת למפרע כמ"ס בהדיא לקמן דכ"ד, ולא משכחת באשה שלמה שצריכה לומר דוקא ששאה שליח להולכה וא"כ ס"ס הוי שליח להולכה, אבל בשליח קבלה חמס א"ל לומר אפי' כיכי דאמר לא מהגרש עד דמייתי ועיין ס"ס:

ברש"י ד"ס ללוד, שהיא סמוכה, וקשה דאי רוצה לפרש בזה מהו הרבותא בכפר לודים, אי"כ יותר היה לפרש שהוא מובלע, שזה עיקר הרבותא כמ"ס בגמ', ועוד דכדיה מכפר לודים היה לו זה לזיין ועיין מה שכתבתי בדבור הסמוך לזה למדן:

בתוד"ה מכפר לודים ללוד, אומר ר"י שהזכיר לוד כו', ולענין היה נראה, דבשלמא המביא מרקס דבאמת לא גמירי ולא שכיחי ומעיקר התקנה לריכוס לומר, אי"כ ודאי אין נ"מ לאיזה מקום שמביא, אם למקום הרחוק ממנה שאינם יודעים בשם אשר סמוכה היא לא"י, או למקום קרוב אשר מחמת קורבת המקום יודעין שסמוכה היא לא"י, כיון דלא שכיחי ולא גמירי ומן הדין לרי"ך לומר, אבל בכפר לודים שהוא מובלע ושכיחי וגמירי כמ"ס לקמן ד"ד, וא"כ מן הדין א"ל לומר, ורק מפני שלא מחלוק, ולכן סוה אמינא דדוקא מביא משם לא"י במקום הרחוק משם ל"ל, דמחמת ריחוק המקום ביניהם לא ידעי שהוא מן המובלעות בסוף התמוס, ולכן אי הוי נתיב להם שלא לומר, אהו להסיר גם מחו"ל משם, ולכן החמירו להפריך לומר גם במקום זה אשר באמת שכיחי וגמירי בכדי שלא אחי לסלק, אבל במביא במקום המובלע למקום הסמוך אללו בא"י, שהם יודעים כי המקום כתיבת הגט הוא מן המובלעות אשר שכיחי וגמירי, וא"כ לא אהו לאחלופי ולהסיר במביא מחו"ל משם, כיון שהם יודעים טעם הסיחור, ולכן הוי אמינא דאין ל"ל, וזה שהשמיענו ר"א, דטעם שלא מחלוק, אין זה מפני גזירה דילמא אהו לאחלופי במקום אחר, ורק כיון ששם חו"ל על המקום הרי הוא בכלל התקנה, ולכן אפי' במביא מכפר לודים ללוד שהיא סמוכה לה, וכל אנשי לוד יודעים ששם לוד מובלע בסוף התמוס וזה שכיחי וגמירי, ואפי' אי הוה נתיב להם שלא לאומרו, לא אהו להסיר גם במביא במקום אחר, אפי"ה לריכין לומר, וזה כוונתו רש"י בד"ה ללוד שהיא סמוכה לה, ואינו מוכן כוונתו במה שכתב שהיא סמוכה לה וכמ"ס בדבור דלעיל, ולהגיל נתיח מאוד, דר"י אליעזר אשמועינן חדוש גדול שאפי' במביא למקום הסמוך משם שיודעין טעם החילוק ולא אהו לאחלופי במקום אחר אפי"ה לרי"ך לומר, ויחייב בזה קושית מהרש"א, דלמה הולך הש"ס לקמן ד"ד לומר דמשו"ס הוסיף ר"א כפר לודים משום דמובלעת בתמוס ומטעם שלא מחלוק במדעי, הא איכא למימר דהוסיף מהאי טעמא אעפי' שנקראת וכמ"ס התוספתא, דזה אינו קשה כ"א לפי התמוס, אבל לפירושי הא זהו גופא הטעם דשלא מחלוק:

בתוד"ה ואם כו' אבל כ"ו דלא אחי כו' משום פיגומא כו' טכיל, ודייקי המפרשים דל"ל טעמא משום פיגומא, לפמ"ס החוס' דעיקר הטעם דטענין מזויף משום דאלי"כ לא שנקת חיי כו' ובגמ' הא לא שייך זה אי"כ מדינא יש להקל, ונראה דיש לרי"ך בלשון התמוס שהחילו דטענין מזויף לגפרע שלא בפניו ומלקוחות, משמע דבאו להוכיח אכולהו, הן נפרע שלא בפניו, הן מיתומים ומלקוחות, והטעם דלא שנקת חיי לא כתבו רק לגפרע שלא בפניו מיתומים ומלקוחות, משמע דשלא בפניו היינו מיתומים ולקוחות, לכן אפשר לומר דאנפרע שלא בפניו לא מלאה הקפידה מקום לנוח, דאפשר דמירחת פן יבוא למחר ויענה כחשו בפניו, ואין שייך כ"כ לא שנקת חיי, אלא דפשיטא להו לתמוס דאי טענין מזויף ליתומים ולקוחות, ממילא סוה"ד לשלא בפניו, דלא מנינו חילוק בין נפרע שלא בפניו מבני חורין או מיתומים ולקוחות, וא"כ ע"כ אי טענין מזויף גם לגפרע שלא בפניו, אע"ג דלא שייך לא שנקת חיי ע"כ משום לא פלוג, וא"כ גם בגמ' חו"ל למימר לא פלוג, לכן כתבו משום פיגומא אקילו רבנן:

שם ע"ב ברש"י ד"ה לפי שאין בקיאות כו' וממילא שיילין ליה אם נכתב לשמה כו', הנה בירושלמי איחא להדיא כרש"י, דהכי איחא שם עד שיאמר בפני נכתב לשמה כו', ובפ"כ דהכי פירושו דשיילין ליה ואמר אין, דבתחלת דבורו ודאי א"ל שיאמר כן, וא"כ הרי מבואר להדיא כרש"י דטכ"ס לרי"ך למישיילי, ולא סמכין לומר דבסתמא לשמה קא מסהיד כמ"ס בחוס', דהא בהדיא אמר התם עד שיאמר לשמה ואלא דיש להבין מ"ס רש"י עלמו בסמוך (דף ג') בד"ה לא גי"ז דא"ג סתמא לשמה קא מסהיד, וכבר דקדקו המפרשים בזה, וגי"ל ליישב, דהנה עיקר הסברא דאמרינן דסתמא לשמה קא מסהיד הוא משום דאלי"ה למה הוא אומר בפני נכתב, אהו לא נראה שהגט הוא כפוב ומחוקן, ובפ"כ ששל סכסך הגט הוא מסהיד, שנפגזו נכתב בהכשר, ואמנם הא תינח אי נימא דליכא כ"א חשש פסול אחד דלשמה, או שפיר אמרינן דכיון דאומר בפ"כ, מכלל דלא היה הפסול הזה, אבל אם יש כמה פסולים י"ל דנושם מחובר קא מסהיד, דלא היה במחובר, וממילא אין מאמירתו סתם ראייה גם על אחד מן הפסולים, כיון דיש כמה פסולים, כגון מחובר ונכתב ביום ושינה שמו ושמה, ממילא אין מאמירתו סתם ראייה גם על אחד מן הפסולים, דעל כל פסול י"ל סתמא באמת הפסול הוה היה, ובכ"ז נלך לומר משום הפסול האחר, והסתא יתיישב, דבס"ד דהכא דאכתי לא ירטיק דסתם ספרי מיגמר גמירי, וכיון שהחשש הוא שמה טעה הסופר וכחבו בפסול, יש לחוש על כל הפסולים, דמ"ס דוקא לשמה שאין בקיאות יותר ששאר ההלכות וכקושית התמוס באמת, ואחרי שהחשש הוא על כל הפסולים, ממילא אין מאמירתו סתם ראייה גם על אחד מן הפסולים, ובפ"כ דלריכוס דוקא למישיילי על כל פסול בפני עלמו והשליח יאמר אין, ומש"ה פרש"י דוקא שגריכין למישיילי' אבל לכפר דמטיק דסתם ספרי מיגמר גמירי, ולפי"ז בעלם הכתיבה והחתימה לא היה שום פסול, כיון דהסופרים והמחטפקים בעסקי גיטין והעדים כולם גמירי בכל ההלכות, ובודאי שמתחת ידם לא ילא דבר שאינו מחוקן, ורק החשש היחידי הוא שמה נמלך המגרש מלגרש ולקחו בעל זה ששמו כשמו, והבטל